

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบ สถานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อคือ 1) เพื่อประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน 2) ศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ และ 3) จัดทำกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา รวมจำนวนทั้งหมด 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบวาระการประชุม ใช้รูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ร่วมกันประเมินการดำเนินงานวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปผลการประเมิน ตามเกณฑ์การประเมินคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน 4 องค์ประกอบ 21 ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา รวมจำนวนทั้งหมด 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบตรวจสอบเอกสารเทียบเคียงสมรรถนะ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และนำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตามวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อนำไปวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ขั้นตอนที่ 3 การร่างและตรวจสอบกลยุทธ์ การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน แบ่งการดำเนินการศึกษาเป็น 2 ขั้นตอน ตอนที่ 1 การร่างกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวนทั้งหมด 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบบวาระการประชุมจัดทำร่างกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปผลการประชุมจากผู้เข้าร่วมประชุม โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับรองผลการประชุมหลังเสร็จสิ้นการประชุม และผู้ศึกษาได้นำมาสรุปเป็นความเรียง ตอนที่ 2 ตรวจสอบร่างกลยุทธ์ การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา รวมจำนวนทั้งหมด 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบวาระการประชุมตรวจสอบร่างกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม

ประชาธิปไตยในโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดย การตรวจสอบคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง (Consistency) ด้านความเหมาะสม (Suitability) ด้านความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ (Utility) ใช้การลงคะแนนกันตามมติตามที่ประชุมคณะกรรมการร่างกลยุทธ์ดำเนินงาน

สรุปผลการศึกษา

1) การประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน จากการประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตย ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ตามเกณฑ์การประเมินคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน 4 องค์ประกอบ มีผลการประเมินดังนี้

โดยภาพรวม 4 องค์ประกอบ ได้คะแนน 62 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คิดเป็นร้อยละ 62.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ ในองค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน ได้คะแนน 24 คะแนนจากคะแนนเต็ม 35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 68.57 องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมได้คะแนน 23 คะแนน จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 65.71 องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน ได้คะแนน 8 คะแนน จากคะแนนเต็ม 16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และองค์ประกอบที่ 4 ผลงานดีเด่น ได้คะแนน 7 คะแนน จากคะแนนเต็ม 14 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เมื่อนำผลคะแนนมาเทียบกับเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งต้องมีคะแนนมากกว่า 80 คะแนนขึ้นไปจึงจะผ่านการประเมินคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน

2) การศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ จากการตรวจสอบเทียบเคียงสมรรถนะ และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ มีรายละเอียดดังนี้

ผลการตรวจสอบเอกสารเทียบเคียงสมรรถนะตามเกณฑ์การประเมินคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน 4 องค์ประกอบ 21 ตัวบ่งชี้ โรงเรียนจักรคำคณาทร และโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย ปฏิบัติครบทั้ง 4 องค์ประกอบ 21 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน และองค์ประกอบที่ 4 ผลงานดีเด่น

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ ตามกรอบ 4 องค์ประกอบ 21 ตัวบ่งชี้ ซึ่งใช้ข้อคำถามตามประเด็นตัวบ่งชี้ที่มีผลการประเมินในขั้นตอนที่ 1 ต่ำกว่าร้อยละ 80 โดยครอบคลุมตามกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนในเรื่องของการส่งเสริมประชาธิปไตย และที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับกระบวนการประชาธิปไตยดังนี้ ขั้นตอนการวางแผน (P-Plan) 1. ผู้บริหารให้ความสำคัญในการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนจึงมีการจัดทำโครงการ กิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม 2. ประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกับคณะทำงาน ฝ่ายกิจการนักเรียน งานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 3. แต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ ในการรับผิดชอบ โครงการ กิจกรรม 4. จัดทำธรรมนูญสถานักเรียน ขั้นตอนการดำเนินการ (D-Do) 1. จัดตั้งสถานักเรียน โดยเลือกตั้งประธานนักเรียนจากคณะสี หรือสรรหา โดยการรับสมัครตัวแทนนักเรียน 2. กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน 3. ส่งเสริมการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนการบูรณาการกิจกรรม ขั้นตอนการตรวจสอบ (C-Check) 1. คณะกรรมการสถานักเรียนมีการประชุมสรุปกิจกรรมทุกครั้ง เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม 2. มีการทำแบบสอบถามแจกให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อประเมินและให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียน 3. คณะครูงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน คอยกำกับติดตามให้คำปรึกษา ขั้นตอนการกำหนดเป็นมาตรฐานและปรับปรุง (A-Action) 1. นำผลที่ได้จากการประเมินในทุกกิจกรรมมาพัฒนาปรับปรุงในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป 2. คณะกรรมการสถานักเรียนร่วมกัน และสรุปผล ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานในการดำเนินงานครั้งต่อไป

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนในเรื่องของการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย และการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัดโครงการ/กิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนดังนี้ ขั้นตอนการวางแผน (P-Plan) 1. ประชุมวางแผนกำหนดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนในรอบปีการศึกษา 2. แต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ ในการรับผิดชอบโครงการ กิจกรรม 3. จัดประชุมชี้แจงแนวทางการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน 4. ส่งเสริมให้สถานักเรียนวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการเลือกตั้ง ทั้งในระดับโรงเรียนระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ขั้นตอนการดำเนินการ (D-Do) 1. ส่งเสริมให้สถานักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. ฝึกให้สถานักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดตั้งชุมนุม การประชุม การประเมินผล การรายงานผล เป็นต้น 3. ฝึกการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย หลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง และตรงตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนขั้นตอนการตรวจสอบ (C-Check) 1. ดำเนินการประเมิน สรุปและรายงานผล การจัดโครงการ/กิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน 2. คณะครู ครูที่ปรึกษางานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน คอยกำกับติดตาม ให้คำปรึกษา ขั้นตอนการกำหนดเป็นมาตรฐานและปรับปรุง (A-Action) 1. นำผลที่ได้จากการประเมินในทุกกิจกรรมมาพัฒนาปรับปรุงในการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนครั้งต่อไป

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/องค์กรภาครัฐและเอกชนในเรื่องของ การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย การทำงานระหว่างสถานักเรียน และการได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนดังนี้ ขั้นตอนการวางแผน (P-Plan) 1. ประชุมวางแผนกำหนดกิจกรรมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในรอบปีการศึกษา 2. กำหนดบทบาทหน้าที่ ในการรับผิดชอบ โครงการ กิจกรรมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 3. เชิญตัวแทนองค์กรร่วมวางแผนกำหนดกิจกรรมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน 4. ประสานความร่วมมือกับสถานักเรียนศิษย์เก่า เพื่อความเข้มแข็งของสถานักเรียน ขั้นตอนการดำเนินการ (D-Do) 1. ดำเนินการบันทึกความเข้าใจ/ข้อตกลง Memorandum of Understanding (MOU) ร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน 2. ขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการพัฒนางานสถานักเรียน เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรต่างๆ ในจังหวัด เป็นต้น 3. สร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนในทุกๆด้าน เช่น สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ เป็นต้น 4. ส่งเสริมความสัมพันธ์ รุ่นพี่ รุ่นน้องสถานักเรียนในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียน อย่างเป็นรูปธรรม ขั้นตอนการตรวจสอบ (C-Check) 1. ดำเนินการประเมินการจัดโครงการ/กิจกรรมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/องค์กรภาครัฐและเอกชน 2. คณะครู ครูที่ปรึกษา งานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน คอยกำกับติดตาม ให้คำปรึกษา ขั้นตอนการกำหนดเป็นมาตรฐาน และปรับปรุง (A-Action) 1. สรุปและรายงานผล ปัญหา อุปสรรคในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน 2. กำหนดมาตรฐาน ปรับปรุงการปฏิบัติงาน ร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/องค์กรภาครัฐและเอกชนในทุกปีการศึกษา

องค์ประกอบที่ 4 ผลงานดีเด่นและการประเมินผลการดำเนินงานสถานักเรียนในเรื่องของ ผลงานสถานักเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ผลงานที่ภาคภูมิใจเชิงประจักษ์ และ มีการประเมิน สรุปรายงานผล เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ดังนี้ ขั้นตอนการวางแผน (P-Plan) 1. ประชุมวางแผนกำหนดกิจกรรมที่เกิดเป็นผลงานดีเด่นในรอบปีการศึกษา 2. กำหนดบทบาทหน้าที่ ในการรับผิดชอบโครงการ และการประเมินผลการดำเนินงานสถานักเรียน 3. วางแผนในการเข้าร่วมประกวดแข่งขันกับหน่วยงานต่างๆ ขั้นตอนการดำเนินการ (D-Do) 1. ส่งเสริมให้เกิดผลงานดีเด่นของสถานักเรียน เช่น กิจกรรม โครงการ วิชาการ ขยะ

กิจกรรมเสริมสร้างจิตอาสา 2. สนับสนุนให้สถานักเรียนเข้าร่วมประกวดแข่งขันในระดับประเทศ เช่น รางวัลเหรียญทองสถานักเรียน งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ปีการศึกษา 2557 รางวัลโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ปีการศึกษา 2558 รางวัลโรงเรียนพระราชทาน ปีการศึกษา 2559 รางวัลยุวสตรีดีเด่น และรางวัลเยาวชนดีเด่น เป็นต้น ขั้นตอนการตรวจสอบ (C-Check) 1. ดำเนินการประเมินการจัดโครงการ/กิจกรรม การผลงานดีเด่นของสถานักเรียน 2. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานดีเด่นของสถานักเรียน ให้เกิดเป็นเชิงประจักษ์ ขั้นตอนการกำหนดเป็นมาตรฐานและปรับปรุง (A-Action) 1. สรุปรายงานประเมินผล ปัญหา อุปสรรค โอกาส ในการดำเนินงานสถานักเรียน เพื่อพัฒนา ปรับปรุงในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

3) การร่างและตรวจสอบกลยุทธ์ การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน

จากการร่างกลยุทธ์ การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคูณภาพการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน

มาตรการในการดำเนินงาน

- 1) พัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เป็นระบบ
- 2) ส่งเสริมคณะกรรมการสถานักเรียนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียน
- 3) พัฒนาความก้าวหน้าโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 1) จำนวนครั้งที่มีการจัดทำเอกสาร สรุป และประเมินผลการดำเนินงานสถานักเรียนโดยจัดทำเป็นรายงาน ประชุมสรุปหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม
- 2) ร้อยละของคณะกรรมการสถานักเรียนที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียน
- 3) ร้อยละ ของนักเรียนที่มีความพึงพอใจ ต่อสถานักเรียนในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

เป้าหมาย

- 1) มีการจัดทำเอกสาร สรุป และประเมินผล การดำเนินงานสถานักเรียนทุกครั้ง หลังเสร็จสิ้นกิจกรรม
- 2) ร้อยละ 80 ของคณะกรรมการสถานักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียนทุกกิจกรรม

3) ร้อยละ 80 ของนักเรียนทุกคนมีความพึงพอใจ ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน

มาตรการในการดำเนินงาน

1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมสนับสนุน การดำเนินงานสถานักเรียนและการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

2) พัฒนาความร่วมมือกับ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ในการสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณ ในการดำเนินงานสถานักเรียน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1) จำนวนองค์กร เครือข่าย ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในการร่วมกำหนดแผนการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย จัดทำบันทึกความร่วมมือ MOU (Memorandum of Understanding)

2) ร้อยละของ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ให้การสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณ ในการดำเนินงานสถานักเรียน

เป้าหมาย

1) องค์กร เครือข่าย ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ให้การสนับสนุนการดำเนินงานสถานักเรียนเครือข่าย ร่วมจัดทำบันทึกความร่วมมือ MOU (Memorandum of Understanding) 10 องค์กร ขึ้นไป

2) ร้อยละ 80 ของผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ให้การสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณ ในการดำเนินงานสถานักเรียน

กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน

มาตรการในการดำเนินงาน

1) ส่งเสริมให้ผู้บริหารและคณะครูสนับสนุนการดำเนินงานสถานักเรียนและประชาธิปไตย ในโรงเรียน

2) ส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานักเรียนมีส่วนร่วม และสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย ทั้งในและนอกโรงเรียน

3) ส่งเสริมระบบการนิเทศติดตามการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 1) ระดับคุณภาพการประเมิน ของผู้บริหาร และคณะครูให้ความสำคัญกับการดำเนินงาน สถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน
- 2) จำนวนกิจกรรม ของคณะกรรมการสถานักเรียนที่มีส่วนร่วม และสนับสนุนกิจกรรม ประชาธิปไตยทั้งในและนอกโรงเรียน
- 3) ผลการประเมินของสถานักเรียนที่ได้รับการนิเทศติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด

เป้าหมาย

1. ผู้บริหารและคณะครูทุกคนให้ความสำคัญกับการดำเนินงาน สถานักเรียน และ ประชาธิปไตยในโรงเรียนผลการประเมินอยู่ใน ระดับคุณภาพ ดีขึ้นไป
2. คณะกรรมการสถานักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมประชาธิปไตยทั้งใน และนอกโรงเรียน 20 กิจกรรมขึ้นไป
3. สถานักเรียนได้รับการนิเทศติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกภาคเรียนมีผล การประเมินการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ขึ้นไป

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มมาตรการพัฒนาผลงานสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เป็นที่ประจักษ์

มาตรการในการดำเนินงาน

- 1) พัฒนาผลงานสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เป็นที่ประจักษ์ ทั้งในระดับ จังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ
- 2) สถานักเรียนมีการประเมิน สรุปรายงานผล และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานสถานักเรียน และประชาธิปไตยในโรงเรียน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 1) จำนวนรางวัลที่ได้รับและการยกย่องชมเชย จากหน่วยงานภาครัฐภาครัฐ และเอกชน
- 2) การนำเสนอผลงานสถานักเรียนและประชาธิปไตยใน โรงเรียนในเวทีระดับต่างๆ

เป้าหมาย

- 1) สถานักเรียนได้รับรางวัลยกย่อง และนำเสนอผลงานสถานักเรียนและประชาธิปไตยใน โรงเรียน ในระดับต่างๆ 10 รายการขึ้นไป
- 2) ร้อยละ 80 ของสถานักเรียนเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการดำเนินงานสทา นักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนทุกภาคเรียน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง

ผลการตรวจสอบร่างกลยุทธ์ การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็น โรงเรียน ต้นแบบสถานักเรียน ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยการตรวจสอบคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง (Consistency) ด้านความเหมาะสม (Suitability) ด้านความเป็นไปได้ และการใช้

ประโยชน์ (Utility) ผลการตรวจสอบกลยุทธ์ มาตรการ ตัวชี้วัดความสำเร็จ เป้าหมาย และโครงการ/กิจกรรม ผ่านการลงมติทั้ง 4 ด้าน ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นด้วยกับประเด็นกลยุทธ์ทั้ง 4 ข้อ

อภิปรายผล

การศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงผลการประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของผู้การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน การศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ การร่างและตรวจสอบกลยุทธ์ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1) การประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน

การประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยภาพรวม 4 องค์ประกอบ 21 ตัวบ่งชี้ เมื่อนำผลคะแนนมาเทียบกับเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากยังขาดร่องรอยการดำเนินงานและเอกสารต่าง ๆ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน เช่น ไม่มีการอบรมพัฒนาคณะกรรมการสถานักเรียน ขาดการประเมินและรายงานผลการดำเนินงาน และไม่มีคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน ตามแนวทางการดำเนินของ สพฐ. เป็นต้น องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม เช่น มีการประเมิน สรุปรายงานผลน้อยกว่าเกณฑ์ ของจำนวนกิจกรรมที่สถานักเรียนดำเนินการ เป็นต้น องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ของสถานักเรียนกับชุมชน/องค์กรภาครัฐและเอกชน เช่น ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากชุมชน/องค์กรภาครัฐ และเอกชน ไม่มีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย และไม่มีการจัดเวทีเสวนาแสดงออกเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างหลากหลาย เป็นต้น องค์ประกอบที่ 4 ผลงานดีเด่นและการประเมินผล การดำเนินงานสถานักเรียน เช่น ไม่มีการนำเสนอผลงานของสถานักเรียนในระดับต่าง ๆ ขาดการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน/ท้องถิ่น ไม่มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่มีการสรุปรายงานผล เป็นต้น ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 2-26) ที่ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนว่า โรงเรียนที่จะได้รับการประกาศให้เป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ต้องมีผลการประเมินดังนี้ (1) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ต้องได้คะแนนจากการประเมินเอกสาร และสภาพจริงไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 (2) ระดับภูมิภาค ต้องได้คะแนนจากการประเมินเอกสาร และสภาพจริงไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 และ (3) ระดับประเทศ ต้องได้คะแนนจากการประเมินเอกสาร และสภาพจริงสูงสุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย และต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 8

2) การศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ

ผลการศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ โดยการตรวจสอบเทียบเคียงสมรรถนะการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ พบว่า โรงเรียนจักรคำคณาทร และโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย ปฏิบัติครบทั้ง 4 องค์ประกอบ 21 ตัวบ่งชี้ ตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ซึ่งกระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม (2555, หน้า 43) อธิบายไว้ว่า การเทียบเคียงสมรรถนะคือ องค์กรหน่วยงาน หรือบุคคลที่ปฏิบัติได้ดีที่สุดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรืออาจจะทุกเรื่องที่ต้องการใช้ เป็นจุดเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นสิ่งที่องค์กรผู้ที่ต้องการเปรียบเทียบต้องเรียนรู้ และนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับองค์กรของตน และจินตนา จันทร์เจริญ (2553, หน้า 42) สรุปการเทียบเคียงสมรรถนะองค์กรว่า กระบวนการที่เป็นระบบในการวัดและประเมินผลงานของตนเอง แล้วเทียบเคียงกับงานขององค์กรที่ได้รับการยอมรับว่าดีที่สุดเพื่อสร้างแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาสมรรถนะในการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง การศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ นอกจากการตรวจสอบเอกสารเทียบเคียงสมรรถนะแล้ว ผู้ศึกษายังมีกระบวนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ ด้วยใช้กระบวนการขั้นตอนการสัมภาษณ์แบบควบคุมคุณภาพ ตามวงจรคุณภาพ PDCA ทุกคำถามการสัมภาษณ์ตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน 4 องค์ประกอบ 21 ตัวบ่งชี้ จากการสัมภาษณ์พบว่า ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาต่อยอด และเห็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนให้ก้าวสู่โรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนต่อไป ซึ่งการใช้กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ประสิทธิ์ตันมี (2551, หน้า 44) อธิบายไว้ว่า วงจรคุณภาพ PDCA สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทุกวงการ ทุกองค์กร ทุกระดับ และทุกคน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านคุณภาพของงาน หรือผลลัพธ์อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ PDCA จะช่วยให้ผู้บริหารระดับสูง ติดตามและทบทวนนโยบาย ทำให้ผู้บริหารระดับกลางปรับปรุงการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง และทำให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไข ปรับปรุง วิธีการทำงานเพื่อพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน และการศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นกสร ต้นปีทมดิลก (2548, หน้า 138-143) ได้ศึกษา การดำเนินงานและภาพความสำเร็จ รวมทั้งปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของโรงเรียนต้นแบบ ที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาแบบข้ามกรณี ระหว่าง โรงเรียนระดับประถมศึกษา กับ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตเมืองและนอกเมือง พบว่า ปัจจัยส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบ คือ ผู้บริหารมีความสามารถและ วิสัยทัศน์ การได้รับความร่วมมือและมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนมากกว่าเดิม

(3) การร่างและตรวจสอบกลยุทธ์ การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน

การร่างกลยุทธ์ การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ผู้ศึกษาได้กำหนดทิศทางของการดำเนินงาน และการศึกษาสภาพหน่วยงาน (SWOT Analysis) ด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในด้วยเทคนิคแบบ 2S 4M และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ด้วยเทคนิคแบบ STEP แล้วนำผลมาวิเคราะห์กำหนดกลยุทธ์โดยวิธี TOWS Matrix ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 11-124) กล่าวถึง กระบวนการกำหนดและพัฒนากลยุทธ์ในแง่ของการนำมาใช้ในหน่วยงานทางการศึกษาการกำหนดกลยุทธ์ เป็นการนำข้อมูลและปัจจัยที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพของหน่วยงานและการกำหนดทิศทางของหน่วยงาน จัดทำเป็นกลยุทธ์ในระดับต่างๆ รวมทั้งประเมินและคัดเลือกว่ากลยุทธ์ใดที่มีความเหมาะสมกับหน่วยงาน ซึ่งกำหนดเป็นประเด็นกลยุทธ์เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย กลยุทธ์ เพื่อตอบคำถามที่ว่า เราจะไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้อย่างไร (How do we get there?) ผลการร่างกลยุทธ์ การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่ามี 4 กลยุทธ์ ดังนี้

ประเด็น กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคูณภาพการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคูณภาพการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นกลยุทธ์เชิงรุก มีสภาพเป็นทั้งจุดแข็งและ โอกาสในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งเรื่องของระบบการทำงานของสถานักเรียน และด้านนโยบายในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับขอบเขตการประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 7) อธิบายว่าขอบเขตการประเมินองค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1 มีการส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน 2 มีการแสดงที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับกระบวนการประชาธิปไตย 3 มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน 4 มีการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวพิชชา ประสิทธิ์ชัยกิจ และพิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2555, หน้า 13) อธิบายว่า การนำหลักประชาธิปไตยไปใช้ในโรงเรียนคือ การปลูกฝังให้นักเรียนมีวินัยปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเคารพในสิทธิและความเสมอภาค ของบุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยคำนึงถึงหลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักการยึดเสียงข้างมาก หลักเหตุผล หลักภราดรภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกนรินทร์ คล้ายหิรั้ม (2552, หน้า 61-68) ได้ศึกษา การดำเนินงานสร้างเสริมวิถีชีวิต

ประชาธิปไตยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาบูรพาประเทืองวิทย์ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในการดำเนินงานสร้างเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียน คือ จัดองค์กรบริหารให้เป็นประชาธิปไตย จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย และจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย

ประเด็น กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน เป็นกลยุทธ์เชิงแก้ไข มีสภาพเป็นจุดอ่อน แต่ในขณะเดียวกัน เป็นโอกาสในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในการช่วยเหลือ สนับสนุน การดำเนินงาน ส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ขอบเขต การประเมินเพื่อคัดเลือก โรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 7) อธิบายว่าขอบเขตการประเมินองค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มีการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย มีการทำงานระหว่าง โรงเรียน ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 24) อธิบายว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษา กลยุทธ์ที่ 5 เรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ซึ่งมี จุดเน้นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรนักเรียน ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและ เยาวชน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยเฉพาะสถานศึกษาจึงควรพัฒนานักเรียนให้ได้เรียนรู้ในบทบาทหน้าที่ตามวิถี ชีวิตประชาธิปไตย สามารถพัฒนาตนเอง ได้อย่างเต็มศักยภาพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมเพื่อการ เรียนรู้และพัฒนาสังคมไทย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ แบนพุดเย็น (2555, หน้า 198-217) ศึกษาศึกษาการพัฒนาแผนกลยุทธ์การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของ โรงเรียนวังแจ่มวิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า มีการพัฒนาการดำเนินงานที่ครอบคลุมในการจัดกิจกรรมทั้ง 4 โดยเฉพาะการ จัดตั้งศูนย์เครือข่ายความร่วมมือประสานงาน ผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และท้องถิ่นในการดำเนินงาน กิจกรรมสถานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

ประเด็น กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและ ประชาธิปไตยในโรงเรียน จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนการ ดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยใน โรงเรียน เป็นกลยุทธ์เชิงป้องกัน มีสภาพเป็นจุด แข็ง แต่มีอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญที่จะต้องป้องกัน แก้ไข เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยใน โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมาก

ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ขอบเขตการประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของสำนักพัฒนา
กิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 7) อธิบายว่า ขอบเขตการ
ประเมินองค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของ
โรงเรียน จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ สถานักเรียนมีกระบวนการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย สอดคล้องตาม
หลักการวาทกรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ประการ
กิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ กิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียน พลโลก กิจกรรม
ส่งเสริม สนับสนุนการเลือกตั้ง สถานักเรียนรณรงค์ เผยแพร่ความรู้ มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง กิจกรรม
ส่งเสริมโดยการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติ กิจกรรมส่งเสริมมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน ชุมชน สถานักเรียนมีการดำเนินการประเมิน สรุปและ
รายงานผลการจัดโครงการ กิจกรรมของสถานักเรียนทุกโครงการอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด
ของ สมพงษ์ แป้นพุดเย็น (2555) อธิบายว่า สถานักเรียน คือ องค์กรนักเรียนที่ได้มาจากการเลือกตั้ง เพื่อ
ทำหน้าที่เป็นตัวแทนนักเรียนในการเป็นผู้นำ ในการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริม และสนับสนุนในด้าน
ความเป็นประชาธิปไตยและช่วยพัฒนาโรงเรียน นักเรียน และชุมชนตามพฤติกรรมหรือวิถี
ประชาธิปไตย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กลุข พรมจันทร์ (2557, หน้า 125-131) ที่ศึกษาการมีส่วน
ร่วมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารควรจัดทำหลักสูตรที่บูรณาการเกี่ยวกับการส่งเสริม
ประชาธิปไตยในทุกด้านเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้เป็นอย่างดี
อีกทั้ง ในการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้คุณครูนำความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยเข้ามา
สอดแทรกในเนื้อหา และกิจกรรมการใช้ชีวิตในโรงเรียน ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม
ประชาธิปไตยในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้เกิดทักษะ ความรู้ และนำความรู้
ไปใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งในโรงเรียน และ เมื่อปฏิบัติตัวอยู่ที่บ้าน

ประเด็น กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มมาตรการพัฒนาผลงานสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน
ให้เป็นที่ประจักษ์ จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มมาตรการพัฒนาผลงานสถานักเรียน
และประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เป็นที่ประจักษ์ เป็นกลยุทธ์เชิงรับ มีสภาพเป็นทั้งจุดอ่อนและอุปสรรค
ในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะต้องแก้ไข และพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อก้าวสู่โรงเรียน
ต้นแบบสถานักเรียน โดยการเพิ่มมาตรการพัฒนาผลงานสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนให้
เป็นที่ประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ขอบเขตการประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของ
สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 8) อธิบายว่า
ขอบเขตการประเมินองค์ประกอบที่ 4 ผลงานดีเด่นและการประเมินผลการดำเนินงานสถานักเรียน

3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มีผลงานสถานักเรียนที่ประสบผลสำเร็จจนได้รับรางวัล เกียรติบัตร โล่รางวัลและอื่น ๆ มีผลงานที่ภาคภูมิใจเชิงประจักษ์ มีการประเมิน สรุป รายงานผล เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรม สถานักเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 24) เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ายิ่ง หากได้รับการพัฒนาการทำงาน พัฒนาผลงาน และได้รับโอกาสให้ใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ย่อมเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดความเป็นชาติ ศาสนา ภูมิปัญญา วัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญออก งามเทียบเท่าานาอารยประเทศ เด็กและเยาวชนทุกคนจึงเป็นอนาคตของสังคมทุกระดับและเป็น ความหวังของแผ่นดิน

ผลการตรวจสอบกลยุทธ์ การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ผู้ศึกษาใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน ความสอดคล้อง (Consistency) ด้านความเหมาะสม (Suitability) ด้านความเป็นไปได้ และการใช้ ประโยชน์ (Utility) สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพรินท์ เหมบุตร (2555, หน้า 126) อธิบายว่าการตัดสินใจ คุณภาพของกลยุทธ์ที่มีองค์ประกอบ ตามกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ ในการตรวจสอบคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง (Consistency) ด้านความเหมาะสม (Suitability) ด้านความเป็นไปได้ และการ ใช้ประโยชน์ (Utility) ซึ่งผลการตรวจสอบกลยุทธ์ มาตรการ ตัวชี้วัดความสำเร็จ เป้าหมาย โครงการ/ กิจกรรม ผ่านการลงฉันทามติ ทั้ง 4 ด้าน ผู้เข้าร่วมประชุม เห็นด้วยกับประเด็นกลยุทธ์ทั้ง 4 ข้อ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน และ กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มมาตรการพัฒนาผลงานสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เป็นที่ประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตย สู่การเป็น โรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญ กับผลการประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตย ในองค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน เช่นการอบรม พัฒนาคณะกรรมการสถานักเรียน การประเมินและรายงานผลการดำเนินงาน และการบูรณาการกิจกรรม สถานักเรียน เป็นต้น

2. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญ กับผลการประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตย ในองค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม เช่น การมีส่วนร่วม

ในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ การจัดกิจกรรมส่งเสริม โดยการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติ และดำเนินการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัด โครงการ/กิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน เป็นต้น

3. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญ กับผลการประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตย ในองค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ของสถานักเรียนกับชุมชน/องค์กรภาครัฐและเอกชน เช่น การประเมิน สรุป และรายงานผลการดำเนินงานสถานักเรียนที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย การทำข้อตกลงเกี่ยวกับประชาธิปไตยร่วมกับเครือข่ายชุมชน/องค์กรภาครัฐ และเอกชน การศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย และการจัดเวทีเสวนาแสดงออกเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างหลากหลาย เป็นต้น

4. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญ กับผลการประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตย ในองค์ประกอบที่ 3 ผลงานดีเด่นและการประเมินผลการดำเนินงานสถานักเรียน ตามเกณฑ์การประเมิน คัดเลือก เช่น พัฒนาผลงานที่ภาคภูมิใจ เชิงประจักษ์ นำเสนอผลงานของสถานักเรียนในระดับต่าง ๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน/ท้องถิ่น และเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นต้น

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรขยายขอบเขตในการวิจัยให้กว้างขึ้น เช่น ศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรโดยรวม

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยยึดตามเกณฑ์การประเมิน โรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน 4 องค์ประกอบ 21 ตัวบ่งชี้

3. ควรวิจัยการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้เกณฑ์การประเมินของหน่วยงานอื่นๆ เช่น เกณฑ์การประเมิน โรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง/ต้นแบบ ของมูลนิธิส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ โดยคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมและวิถีประชาธิปไตยในครอบครัวและโรงเรียน